

Gamma uil (*Autographa gamma*) als stapelvoedsel voor jonge grauwe gorzen

Het sporadisch opvolgen van broedende grauwe gorzen door enkele leden van onze werkgroep, bracht al aan het licht dat het door het vrouwtje aangebrachte voedsel voor de jongen vaak uit 'groene rupsen' bestaat. Reeds in 2009 is er aan de hand van foto's (Freek Verdonckt) van een vrouwtje grauwe gors met rupsen in haar bek, geprobeerd een naam op de soort vlinder te plakken. Volgens rupsenkenners Jeroen Voogd zou het om de gamma-uil gaan (Natuur.focus, juli 2010, p.79-80). Ook het werken met nachtvlindervallen (lichtbakken) in de broedgebieden werd toegepast, maar hieruit kon eveneens geen harde conclusie getrokken worden.

Uit het opvolgen van enkele koppels broedende grauwe gorzen was reeds bekend dat ze een voorkeur vertonen om in hakvruchten (biet, cichorei) naar voedsel te zoeken. Er werd dan steeds teruggekeerd met de bek vol van (vooral) die 'groene rupsen'. Om nu zekerheid te hebben om welke soort rups (en dus vlinder) het gaat werd het idee opgevat om die rupsen zelf te gaan zoeken en op te kweken. Voor dit kweekexperiment werd er in het broedseizoen van 2010 (net als de grauwe gorzen) gezocht naar rupsen of poppen in percelen met suikerbietenteelt. Door het checken van de onderkant van de bladeren werden al vrij snel enkele groene rupsen, maar ook poppen aangetroffen. Deze werden verzameld, in een afgesloten goed verluchte bak geplaatst en vervolgens opgekweekt. Eén voor één ondergingen ze de metamorfose en telkens kwam er een gamma-uil uit tevoorschijn. Bovendien werd tijdens het veldwerk herhaaldelijke ei-afzet van deze soort op bietenplanten waargenomen.

Het vermoeden dat het om deze soort ging, kon nu dus degelijk bevestigd worden. Er waren dan wel al verschillende aanwijzingen die er op duiden dat het waarschijnlijk om deze soort zou gaan, maar zekerheid ontbrak tot nu toe. Niet alleen die eerste foto's met mogelijk op naam te brengen rupsen in de bek van een grauwe gorzen vrouwtje, of de resultaten van de lichtvallen wezen in deze richting, maar ook in de landbouwsector is het algemeen geweten dat de vraat aan de bietenbladeren vaak afkomstig is van de gamma-uil.

De zomer van 2010 was (weer) een bijzonder goed (trek)jaar voor gamma-uil. Dat viel dan ook op door de massale en verspreide aanwezigheid van deze soort. Er vlogen zelfs meerdere generaties waarvan een deel mogelijk zowel in een bietenteelt opgroeide als er later ook ei-afzet deed. M.a.w.

Rups van gamma-uil op suikerbietenblad

**Een opgekweekte en net uitgelopen gamma-uil
(Foto's: Rémar Erens – juli 2010)**

een in het seizoen verspreid en herhaaldelijk voorkomen van verschillende stadia en generaties van gamma-uilen. In een dergelijk goed jaar kan de soort fungeren als stapelvoedsel voor opgroeiende grauwe gorzen. Voordeel hierbij is dat deze dag-actieve nachtvlinder een trekvlinder is waardoor ze minder te leiden heeft van de (plaatselijke) intensieve landbouw en dus in goede jaren in behoorlijke aantallen kan voorkomen. Bovendien wordt een bepaald percentage bladaantasting door vraat van deze rupsen geaccepteerd (spuitdrempel).

Grauwe gors (© Rémar Erens)

(Tekst en onderzoek: WGG – R. Erens)